

**СТРАТЕГИЈА ПРЕДИЗБОРНЕ КАМПАЊЕ
САВЕТА ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ
ОПШТИНСКОГ ОДБОРА ЛАЗАРЕВАЦ**

30. мај 2011.године

Лазаревац

Историја је учитељица живота...

...а, Срби су народ парадокса.

Иако смо поносни и на њу се увек позивамо, чак и када томе места нема, историја је предмет из ког редовно падамо. Зато увек изнова понављамо исте грешке, никако да пређемо у "виши разред".

Као и сваки појединац без завршене школе, и Држава Србија је неспремна и нестручна да заради, буде продуктивна, уважена у друштву и осамостали се. Увек су нам потребни *ментори, учитељи*, донације које, кад-тад, вратимо вишеструко више.

У Србији, именица сељак се користи на два начина:

- у песмама, где су сељаци представљени као велики јунаци, они који су извојевали слободу народу. "Три су цара победили ратници-сељаци", каже једна од њих. Овакве песме су, можда, и последња трунка поноса сваког становника руралних насеља.

- као пежоративни израз за неког ко је глуп, прост, необразован, из унутрашњости или једноставно – *сељачина*.

Чак и стих "*О, Србијо, међу шљивама...*" изгуби своје право значење и поче да се користи само као синоним за све што је лоше и заостало у овој земљи.

Пољопривредом у Србији се баве ентузијастички и они који морају.

Проблемима и решењима – било ко ко је рад да се назове Министром или саветником за пољопривреду, умсто неко ко им прилази одговорно, темељно, постављајући чврсте темеље.

У Холандији, развојом ове гране привреде се баве најстручнији међу пољопривредним инжењерима и што је битно – економисти. Не постоји стручна расправа, на највишем нивоу, међу холандским економистима, а да она не укључује пољопривреду.

Велика Британија се сматра колективом индустрије. И поред тога, њихово Министарство пољопривреде и руралног развоја води рачуна чак и о најситнијим потребама фармера па макар било реч о добијању личних докумената, у чему нарочити предњачи Енглеска. Имају своје разлоге. Један од њих је и прогнозирана вишеструка несташица хране у свету него што је тренутно. Већ сада се спремају за 2030. годину, када се очекује *усијање* овог проблема.

Француска. И поред тога што је позната по "граду светлости", Јелисејским пољима, Азурној обали, она је најпрепознатљивија као земља сира и вина. Ма колико Французи били поносни на своју историју и лепоту Париза, уколико Министарство пољопривреде не ради како би требало, за тили час улице главног града буду блокиране тракторима и фармерима. Са њима, заједно, протестују и студенти. Њихова интелигенција зна ко храни Француску.

У време док је била неприкосновена, Аустро-угарски владари би посећивали Војводину и одавали је почаст. Зна се и због чега – она им је хранила царство. Граница са Турском и најјача линија одбране беше на Сави и Дунаву, не код Беча. Турској империји Беч није ни требао, већ Војводина.

Немачка, којој се без обзира на њену неславну историју мора одати признање да је држава-Феникс, стара села која окружују многобројне замкове некадашњих владара, нису рушили већ очували и створили туристичке атракције, уз улагања и у саму пољопривредну производњу.

Енглеска, Немачка, Француска, Холандија, Аустрија – водеће европске државе.

Шта им је заједничко? Јака пољопривреда.

Од села све почиње, на време су схватили.

Са 4,25 милиона хектара обрадиве површине тј. 0,6 хектара по становнику, где је ту Србија?

Попут сваког ђака-понављача. Србија се нада да ће ипак моћи да пређе у следећи разред, без наученог потребног градива. Зато се и не улаже у оно за шта имамо природно-географске предиспозиције и могућност да зарадимо тј. у пољопривреду.

Не.

Србија жели међу "матуранте", Немачку, САД, Јапан па улаже у аутомобилску индустрију. Излишно је и поставити питање – "Хонда", "Мерцедес" или оно што Србија може да понуди? Тржиште је већ дало свој одговор.

Можда нам се због тога, данас, планине и села не истичу према приносима, пољопривредним културама, броју сточних грла, према деци која се рађају, већ се и даље памте према броју погинулих у ратовима, распознају према породицама која се деле на *четничке* и *партизанске* или према страначким *бојама*, па како чије време наступи тако они једни *ударе* по оним другима.

И све у круг...

Историја је време иза нас. На нама је да из ње извучемо поуке, прихватимо оно добро, а исправимо грешке. Не можемо у њој живети. Створимо будућност.

Само у протеклом 20. веку, низ ратова нас задесио. У њима, као по обичају, највећи број директних учесника су били – сељаци тј. они са најнижих социјално - економских лествица. Сваки пут, исти сценарио би се одиграо: када је требало ратовати и бранити, сви сељаци су били јунаци, па "Напред!", ако треба и голим рукама на надмоћнијег непријатеља. Након рата, након победе, многи од њих, који остадоше чак и без тих голих руку и ногу, у села се нису враћали јер инвалид не може да пооре и покупи летину, већ су постајали просјаци, одбачени од друштва. И увек би изнова, након битке, сељак од јунака постајао "*сељачина проста*".

Након ратова деведесетих, осим неисплаћених војних дневница и имена на чије гробове мало ко се сети да положи венце у име Државе, ти најхрабрији људи су проводили године на Бироу незапослених. Они који су се бавили пољопривредом, нису добили никакву помоћ Државе. Опет су се поновиле исте грешке.

Иако Држава никако да научи лекцију из историје, појединац је то успео. Зато и пусти рало из руку, спакова оно мало што је имао па у град. Нико не жели да буде "*проста сељачина*".

Пољопривредна проузводња је, у више наврата, спречавала банкрот државе. Чак шта више, захваљујући њој, Србија се у једном моменту у првој половини 20. века, налазила међу 3 најугицајније европске државе. Пољопривреда је оно у шта треба улагати и што може да нам омогући финансијски самосталну земљу. Немамо море, немамо нуклеарне електране, немамо развијену аутомобилску индустрију али имамо 4,25 милиона хектара обрадиве површине. Са толиком површином, не постоји ниједно једино оправдање било које претходне власти због чега се не налазимо на листи највећих пољопривредних произвођача у Европи.

Србију не треба да буде стид јер је сиромашна већ јер су небројано пута, делегације страних држава истицале жал за обрадивом земљом Србије, поготово Војводином. Кажу, да је они имају, хранили би Европу.

А, ми, уместо да хранимо, нас хране.

Савет за пољопривреду општинског одбора Лазаревац пред себе је поставио тежак задатак – након вишедеценијске погубне аграрне политике, преузели смо бреме

постављања квалитетних темеља развоја пољопривреде и села. Савет не постоји зарад потреба општинског одбора, већ зарад Лазаревчана. У току трогодишњег рада, није донео низ демагошких предизборних фраза, већ мере и конкретна решења. Савет није чекао на стратегију пољопривредног развоја од стране ГО СНС Београд, већ стање, потребе, проблеме и решења по питању пољопривреде у Лазаревцу презентовао вишим страначким органима. Својим медијским појављивањем, изношењем стратегије развоја пољопривреде, предлозима упућених ГО Лазаревац, Савет за пољопривреду је политици у Лазаревцу дао ново рухо, показујући се као тежак опонент јер се нашем раду не може одговорити политиком већ само знањем и стручношћу.

Основне карактеристике локалне пољопривредне заједнице

Општина Лазаревац територијално припада региону Београда и према површини од 384 km² спада у четири највеће београдске општине.

Повољан географски положај, 55 км југо-западно од Београда, административне границе са три београдске општине (Обреновац, Барајево, Сопот), три општине из Колубарског округа (Лајковац, Љиг, Уб) и општином Аранђеловац из Шумадијског округа, обезбедио је да Лазаревац има добру саобраћајну комуникацију са Београдом и централном Србијом преко Ибарске магистрале и пруге Београд-Бар.

Основно привредно, а самим тим и социјално-економско обележје, даје присуство Р.Б."Колубаре". После рударства и енергетике, велики значај на развој општине би имала пољопривреда.

- Климатски и земљишни услови су веома погодни за гајење главних култура пољопривреде, као и за развој сеоског туризма.

Ниске терене представљају алувијалне равни река Колубаре, Турије, Бељанице, Пештана, Љига, као и доњих токова Лукавице, Грабовице и Оњега. Између ових равничарских терена се простире брежуљкасти терен са ког се уздижу брда Стубички и Крушевачки вис, Старац, Разбојиште, Главница, Врапче брдо, итд.

Све реке овог краја се (не)посредно сливају у Колубару, дугу 84,6 километара. Мали генерални пар реке Колубаре и велика количина наноса узрочници су неустаљеног тока реке, што је довело до меандрирања реке, при чему се стварао велики број мртваја и замочварених терена.

На подручју општине Лазаревац, постоји већи број мањих језера и бара које су настале од старих корита Колубаре и њених притока, док су нека настала захваљујући експлоатацији угља или песка.

Зато је овај крај богат подземним водама, што је значајно за водопривреду и пољопривреду.

Природно-географска разноврсност Лазареваца оставља могућност за развој различитих рекреативних простора, поготово брдовити и шумски терени, који се морају заштитити од непланске градње.

Лазаревац располаже са 23 216 хектара пољопривредне површине, што чини око 60 процената укупне површине општине.

Структуре ових површина су веома повољне јер преовладава сетвена структура (оранице и баште на око 17 141 хектар, с тим што је 3 300 хектара под сточним и крмним биљем, 2 484 ха под повртним биљем), затим воћњаци (1 850 ха), ливаде се простиру на 2 682 ха, пашњаци на 1 458 ха, виногради заузимају 77 ха, а трстици и баре свега 8 хектара.

Узевши у обзир географски положај општине, саобраћајну повезаност и близину београдског тржишта, упучује се на могућност развоја квалитетне агроиндустрије уз високу профитабилност.

И поред наведених предности, пољопривреда у Лазаревцу је генерално једна од пратећих сектора, а учешће пољопривреде у популацији општине прати тренд опадања.

У структури ораничних површина углавном су заступљене следеће културе:

жито, индустријско биље, повртно биље, сточно-крмно биље, расадници и угари, баште и необрађене оранице.

У структури засејаних површина, водеће место заузимају кукуруз, пшеница, раж, оvas, јечам на мањим површинама због ниских приноса.

Заступљеност биљака за техничку прераду (шећерна репа и сунцокрет) је врло скромна. У структури засејаних површина, значајно место има поврће: кромпир, паприка, пасуљ, купус, лук, грашак.

Занимљиво је да је у 2003. години производња пасуља (493 тоне) чинила око 20 процената укупне производње Града Београда, а кромпира 25 процената тј. 8 810 тона.

Воћарство карактеришу уситњена производња, низак ниво агротехничких мера, ниска техничка опремљеност уз неорганизованост у производњи и преради. Највише се гаје јабуке и шљиве.

Пољопривредну производњу у Лазаревцу, у погледу приноса по хектару, карактерише заостајање за резултатима Града Београда и Републике Србије у целини. Оно на чему треба радити јесте раст приноса по хектару применом агротехничких мера и коришћењем савремене механизације.

Структуру производње карактерише изузетна хетерогеност, присуство свих видова производње (тзв. "сваштарење"), највећим делом за потребе самог домаћинства. Доминирају ситни, неспецијализовани пољопривредни произвођачи, без јасне пословне и тржишне оријентације. Поседи су мали, у просеку 3,5 хектара по домаћинству, односно 40 ари по култури.

У погледу квалитета земљишта, могу се издвојити три целине:

- равничарска зона (сливно подручје реке Колубаре) на северозападном делу општине, које захвата 15-20 процената територије. Карактеристике су јој плодно земљиште и она пружа највеће могућности за развој пољопривреде.
- нижа Шумадијска зона – брежуљкаста зона коју карактерише плодно земљиште уз распрострањеност шумских површина, подземни и водоводни потенцијал
- виша Шумадијска зона – брежуљкаста зона која заузима средишњи простор јужног дела општине и има богат шумски фонд.

Значајан део пољопривредних површина у Лазаревцу је захваћен експлоатацијом угља (око 45 процената). Деградација чини неминовност која проистиче из природе површинске експлоатације, те је неопходно вршити рекултивацију површина и њихово довођење у употребљиво стање. Неопходно је да се још у процесу експлоатације угља и поступку одлагања отквивке, техничком рекултивацијом обликује таква орографија предела која ће омогућити да се каснијом биолошком рекултивацијом формира оптималан однос шумских, пољопривредних и водених екосистема.

После ратарства, сточарство заузима друго место по обиму пољопривредне производње. Највише се узгајају краве, свиње, овце и живина, а у последње три године, и козе, понајвише захваљујући Удружењу козара "Алпина".

Поражавајућа слика у сточарству се огледа у чињеници да је до пре само две и више деценија, свако сеоско домаћинство имало по пар говеда, да би 2004. године, Лазаревац у сточном фонду учествовао са свега 8,6 процената од укупног броја грла на подручју Града Београда. Пад броја грла се и даље наставља.

Банкарски систем нема значајнији пласман у пољопривреди, како због камата, тако и због незаинтересованости пољопривредника за инвестирање, узроковане несигурним пласманом производа и slabим кредитним бонитетом, пре свега нерешених правно-имовинских односа.

У пољопривредној популацији преовладавају старачка домаћинства, а веома је мали број домаћинстава која се баве искључиво пољопривредом. Много од њих који живе на селу, нарочито млађа и средња генерација, запослени су у Р.Б."Колубари" или у приватном сектору у самом Лазаревцу, а пољопривредом се баве као додатном делатношћу, по завршетку радног времена.

Савет за пољопривреду СНС ОО Лазаревац и општинска управа

На седници Савета за пољопривреду ОО СНС Лазаревац, одржаној 01.02.2011. године, Савет је општинском одбору поднео два предлога на усвајање.

1. Предлог за израду сајта Савета за пољопривреду
2. Предлог Стратегије за развој пољопривреде на локалу

14.02.2001. на ванредној седници, општински одбор је обавестио Савет да су оба предлога прихваћена. Стога је Савет 17.02.2001.године уз учешће председника и секретара ОО одржао конференцију за штампу на којој је презентована Стратегија за развој пољопривреде на територији градске општине Лазаревац. Ишли смо и корак даље. Имајући у виду да тамо где постоји заједнички интерес свих грађана Лазареваца треба да постоји и политичка сагласност свих политичких чинилаца 21.02.2011. упутили смо предлог председнику, потпредседнику, општинском већу и савету за пољопривреду ГО Лазаревац.

"ПРЕДЛОГ

1. да се у најхитнијем року донесе стратегија за развој пољопривредне производње на територији градске општине Лазаревац.

Истраживања показују да ће се не само Србија, Европа, већ и планета у целини, суочити са несташицом хране.

Организација за храну и пољопривреду (Food and Agriculture Organization (FAO)) процењује да ће до 2050.године, светска популација са 6 милијарди порастати на 9 милијарди, и да се у будућем времену, производња хране мора повећати барем за 70% у поређењу са производњом 2005-2007. године, како би се избегле веће и трагичније последице. Напомињу да је већ 1 милијарда светске популације суочена са глађу и неухрањеношћу.

Колико је алармантно стање у аграру Србије, сведоци смо протеклих година - или се појављују несташице одређених пољопривредних производа или због слабе производње, не можемо да одговоримо потребама увозника из ЕУ, Кине и Русије, и на тај начин да повећамо допринос пољопривреде у економији Србије и попуњавању буџета.

Развојем пољопривреде на подручју градске општине Лазаревац, стабилизovali бисмо сопствено тржиште с храном, одговорили на потребе иностраних увозника и заинтересованих за улагање у пољопривреду нашег краја, смањили стопу незапослености и смањили број тренутних и стварање будућих у категорији социјалних случајева.

2. приликом доношења нацрта буџета ГО Лазаревац, тј. дела који се односи на аграр, за 2012.годину, као и будућих ребаланса буџета за 2011.годину, створити могућност да своје предлоге о прерасподели, у писаној форми, дају пољопривредници, стручна лица и удружења, као и све политичке странке тј. њихови Савети за пољопривреду, које чине део политичког живота Лазареваца. Након рока за прикупљање предлога о прерасподели аграрног буџета, отворити јавну расправу у којој ће моћи да учествују предлагачи и сви заинтересовани."

У одговору од 11.03.2011. године, који нам је упутио председник ГО – документ број 1-01 број:320-6/2011, стоји да је ГО сагласна са предлогом Српске напредне странке да се

приликом доношења Нацрта буџета ГО у јавну расправу укључе пољопривредници, стручна јавност и Савети за пољопривреду свих политичких партија.

Што се тиче предлога о доношењу стратегије на локалу, одредбом чл.77 тач.18. Статута Града Београда прописано је да се послови Градске општине из области пољопривреде, спровођења мера заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта на свом подручју уређују актима града. Градска општина није надлежна и не добија средства од града. Стога је ГО Лазаревац у периоду од 2005 до 2010., на уштрб средстава за друге намене, издвајала средства за подстицај развоја пољопривреде на локалу.

Према програму Савета за пољопривреду ГО средства су издвајана за:

1. развој и унапређење сточарства – 10 , 574, 372.00 динара
2. одгајивачи стоке и живине – 9,964,460.00 динара
3. удружење одгајивача коза "Алпина" – 609,912.00 динара
4. субвенције садница воћа – 4,463,910.00 динара
5. развој и унапређење пчеларства – 4,526,473.00 динара
6. развој и унапређење виноградарства – 1,043,944.00 динара
7. помоћ противградној заштити – 3,589,722.00 динара
8. организовани одласци на сајмове – 1,175,520.00 динара
9. канцеларија за развој села – 810,000.00 динара
10. сузбијање амброзије – 1,397,336.00 динара
11. предавања из области пољопривреде – 350,000.00 динара

Од 2005-2010.године, Савет за пољопривреду ГО Лазаревац имао је на располагању 38,505,649.00 динара, што чини годишњи просек од 6,417,608.00 динара или учешће у буџету ГО мање од 1 посто.

Савет за пољопривреду СНС ОО Лазаревац не сматра прихватљивим одговор господина председника Борића јер се од средстава из буџета ГО Лазаревац, бољом прерасподелом тј. смањењем субвенција, пре свега, јавним предузећима и уштедама у текућој потрошњи, може издвојити 5 процената буџета за подстицај пољопривреде и пласирати кроз ставке развоја локалне заједнице.

Такође, из одговора се не види на који начин су трошена издвојена средства. У нашем случају, спровели бисмо најстрожију контролу.

Овом допису, претходила је конференција за штампу и представљање Стратегије развоја пољопривреде и руралних насеља Савета за пољопривреду ОО СНС Лазаревац. Тек након нашег медијског иступања, Савет за пољопривреду и сам ГО Лазаревац мењају тактику и постају активнији у јавности, односно стварају медијску слику да им је пољопривреда важна, што пак нама представља добар сигнал да у нама виде противнике вредне пажње.

Наша визија пољопривреде у Лазаревцу

Села пуна деце и омладине.

Место за живот, не само за рад.

Постепено измештање становништва из града.

Мноштво малих рибњака.

Репрезентативна ловишта.

Већи број етно комплекса.

Свака окућница – пластеник

Доминантни воћњаци и виногради са бар једним прерађивачким капацитетом.

Јака производња и прерада меда.

Бар једна фарма коза.

Више од 10 процената обрадивих површина под органским производима.

Српска напредна странка – добар домаћин.

Савет за пољопривреду општинског одбора Српске напредне странке – Лазаревац

Изборна стратегија - локал

С обзиром да смо ушли у Изборну годину, Савет за пољопривреду ОО СНС Лазаревац је кренуо у израду предлога предизборне кампање на локалу који ће бити усклађен са ставовима Савета на нивоу ГО СНС Београд. Мишљења смо да су за добру кампању потребна четири елемента:

1.идеја (проблеми и решења)

2.промоција идеја (кампања)

3.подршка ОО СНС Лазаревац (председник, секретар, председници МО)

4.подршка ГО СНС Београд (председник, председник Савета за пољопривреду)

Савет за пољопривреду ГО Лазаревац у визији Српске напредне странке ОО Лазаревац

- Мора да преузме много активнију улогу. Треба да постане координатор између пољопривредника, као корисника средстава, и Града Београда, као онога који средства одобрава. Благовремено обавештавати пољопривреднике о конкурсима за доделу средстава из буџета града. Интернет презентација и оглашавање на локалним медијима не постижу пун ефекат. Електронска писменост пољопривредника је занемарљива, а медијско оглашавање не потиже сврху у сезони када радни дан траје и до 15 часова. Предлажемо обилазак сеоских Месних заједница уз стручну и саветодавну помоћ. Ако су одобрена средства бесповратна, објаснити да ли ће и колико моћи да зараде. Ако су у питању кредитне линије, појаснити услове кредитирања и могуће ризике. Пружити бесплатну стручну помоћ приликом израде пројеката за конкурс.

- Надлежност

Реченицу "Нисам надлежан" не би требало да употребљава иједан озбиљан политичар. Носилац функције у вршењу власти дужан је да заступа интересе гласача које не треба да оптерећује начин на који ће се политичка елита организовати, нити како ће поделити надлежности. У немогућности да се интереси гласача задовоље на локалу, дужност локалних власти јесте да преко својих представника у Граду тај интерес и остваре.

- Добра координација

Пољопривредни произвођач – локална самоуправа – Град Београд.

Без обзира на политичку структуру власти на оба нивоа, треба остварити добру координацију зарад интереса пољопривредника и пољопривреде.

- **Сарадња са градовима и регионима у окружењу и шире**

ПРОГРАМСКИ ЦИЉЕВИ

Први корак

- СНС-а на локалу јесте да одговорном аграрном политиком постави здраве темеље за развој пољопривреде. Расподелу средстава из буџета вршити након достављања предлога пољопривредника и планова рада удружења. Вршити контролу утрошених средстава и финансијских извештаја удружења. Оценити ефекте улагања.

Стратегија развоја пољопривредне производње и руралних насеља на подручју општине Лазаревац са заснива на моделу рада Министарства за пољопривреду и рурални развој водећих европских држава, превасходно Енглеске, односно наше поље деловања обухвата:

- **успостављање чврстих темеља и даљи развој пољопривреде**
- **развој руралних насеља**
- **друштвено-културне потребе становника руралних насеља**

Савету за пољопривреду на нивоу Градске општине Лазаревац би деловало у зависности од могућности одређеним Законом и надлежностима, односно док би у развоју саме пољопривреде Савет био окосница, у развоју инфраструктуре села или друштвено-културног живота иницијатор.

Оваквим начином рада, Савет за пољопривреду би на себе преузео много веће обавезе него иједан Савет или Министарство пољопривреде до сада али друштвено-економска ситуација намеће што већи рад и ангажованост у сваком сегменту живота пољопривредних произвођача и житеља руралних насеља, а све у циљу развоја пољопривреде, руралних насеља и стварања добрих темеља за будућу економску добит, како села, тако и општине Лазаревац и самог Града Београда.

- Савет за пољопривреду Српске напредне странке ОО Лазаревац се превасходно залаже за **удруживање и формирање Задружних савеза пољопривредника.**

Циљ је:

- створити готов производ за тржиште (што јефтинијег, а одличног квалитета)
- најповољније могуће продати (уговорити продају унапред)

Формирањем Задружних савеза би се штитили интереси пољопривредника, унапредили производња и реализација добијених производа. На тај начин би се пољопривредницима омогућило да постану конкуретнији на домаћем и инотржишту, уз побољшање преговарачке позиције.

- Да би се ово одрадило, морају се формирати **саветодавно-стручне службе** при општини које ће, када заживе, водити Задружне савезе.

Саветодавно службу би чинио тим стручњака који би, конкретно, на терену тј. на пољопривредним газдинствима, пружао техничко-технолошку али и маркетиншко-

информациону помоћ, у циљу унапређивања производње, што ефикаснијег стварања готовог производа, његовог пласмана на тржиште, пружање савета по питању нових инвестиција, итд.

Неопходност саветодавно-стручне службе се огледа у безусловно потребном унапређењу продуктивности, промени структуре производње у правцу гајења профитабилних култура, обезбеђивању квалитета и безбедности хране, формирању регистра одгајивача стоке, односно потпомагању једног од основних циљева пољопривреде у Србији – интегрисање у пољопривредну политику Европске уније.

- Пољопривредни произвођачи из Лазаревац реално не могу да конкуришу количином, већ искључиво квалитетом и зато су веома битни **едукација и подизање нивоа пољопривредног образовања** сељака (курсеви, саветовања, предавања, електронско описмењавање, итд.). Такође, мишљења смо да би Пољопривреду, као школски предмет, требало уврстити у наставни програм основног образовања.
- Одредити **конкретне области пољопривредне производње** које ће бити носиоци развоја.

Најпре би требало подржати области које већ колико-толико функционишу:

- а) пчеларство
- б) виноградарство
- в) козарство
- г) воћарство

д) производња садног материјала (воћно-лозни калемови, цвеће, поврће)

У овим областима већ имамо удружења која функционишу и која ће брзо, из непрофитних, прерасти у правни субјект у систему ПДВ-а.

Имамо одличан воћно-лозни расадник, као и највећи стакленик у Србији. Но, у оба случаја су потребне нове трајне локације.

Локације се могу добити на делу рекултивисаног земљишта Рударског басена које се мора вратити у надлежност Општине, пре свега по основу поравњања.

- Воћарство и виноградарство

Субвенционисање садног материјала.

Стручна саветодавна помоћ (воћар, заштитар) – терен.

Системи за наводњавање и противградне мреже (средства из Аграрног фонда или кредитна средства добијена конкурсом из буџета Града)

Стручна саветодавна помоћ при изради пројеката од средстава које додељује Град.

2005 -2010. за субвенционисање садница воћа и винове лозе утрошено је 5, 507,854.00 динара што захтева следећи логични корак - **мини сушаре и мини хладњаче.**

- Пчеларство

Финансијска подршка Удружењу пчелара за набавку селекционисаних матица, лекова за лечење пчела, куповину семена медоносног биља и подршка у реализацији пројекта производња меда са географским пореклом - "Качерски мед".

У овој области имамо огроман потенцијал, а оправдање да нисмо погрешили у избору да буде прва стиже већ данас кроз загарантоване цене меда.

- Пчеларство, сеоски и ловни туризам су уско повезани са **пошумљавањем** и коришћењем већ постојећих шумских површина. Где год је могуће, садити медоносно дрвеће и биље, и како би голети постали тек само појам у Лазаревцу.

- Ратарство

Кредитирање ратарске производње из Аграрног фонда.

Набавка механизације конкурсом из средстава буџета Града

Анализа земљишта.

Стручна помоћ при избору култура за сејање.

Стручна помоћ хемијске заштите .

Ко год да производи или продаје семенску робу и средства за заштиту, константно мора едуковати пољопривредне произвођаче о свим ефектима примене производа.

- Субвенционисање производње пшенице

Цена хлеба мора бити гарантована социјална категорија и зато се хлебна жита морају субвенционисати па макар се изнова подигла медијска хајка због хлеба "од 3 динара". Хлеба мора бити и у Србији нико не сме да буде гладан. Ово мора бити државно питање беој 1.

- Повртарство

Анализе присуства штетних материја у поврћу на територији општине Лазаревац, приморавају нас да заштитимо простор за производњу поврћа.

Пластеници – средства из буџета за 2 000 пластеника површине до 50м2. (сменом култура током целе године се остварује висок годишњи приход и рентабилност производње)

Целогодишња понуда поврћа.

Просечна цена поврћа у ван сезони је 3 до 4 пута скупља.

Годишње потребе за узимањем свежег поврћа за нормалан рад људског организма износе од 130 до 150 килограма. У Србији је тај просек 70 до 75 килограма.

Производња је исплатива јер је 3 до 4 пута већа од производње на отвореном

Изборити се за покретање производње у стакленику у Шопићу.

- Радити на заснивању и омасовљењу **органске пољопривреде** у свим областима производње.

а) пре свега, подизањем што већег броја објеката за производњу у контолисаним условима (пластеници) поврћа, воћа и цвећа.

Без пластеника нема повртарства па ни иоле здравог производа у загађеним срединама.

б) тамо где је здрава средина, исфорсирати органску пољопривреду

- Стварањем могућности да, кроз зараду, створе себи услове за нормалан живот, задржати радно способно становништво на селу и **успорити миграцију село-град**.

- На здраву храну, чист ваздух, земљу и воду наслонити **сеоски туризам**.

а) најпре, лов и риболов

Где год је могуће, правити резервате и порибљавати баре и језера.

На подручју општине Лазаревац успешно функционишу ловачка и риболовачка удружења, са којима ћемо сарађивати.

Лов и риболов не развијати само као вид туризма, већ и у смислу производње дивљачи и рибе за сврху исхране (тржиште постоји захваљујући великом броју посних слава и постојањем ексклузивних ресторана у Лазаревцу и Београду)

б) подржати све квалитетне идеје у појединачном сеоском туризму.

Таквих примера, у нашој општини, већ има и само их треба применити у пракси.

- За потребе разних врста **анализа** у области органске пољопривреде, заштите

животне средине и све друге стручне намене, обезбедити Лазаревцу **савремену лабораторију**.

Покушати добити као донацију, ребалансом буџета или, као крајње, средствима самодоприноса.

Веома је битно јер ако хоћемо да одржимо минимум здравог живота, сваки производ на лазаревачком тржишту мора бити анализиран као и ваздух, вода и др.

- У другим областима пољопривредне производње радити на **подизању нивоа агротехничких мера**.
Пре свега у ратарству, ради повећања и квантитета и квалитета производње.
Обратити пажњу на производњу соје и кукуруза.
Довести све заинтересоване семенарске, заштитарске и друге куће и предузећа које ће на подручју Лазареваца радити огледе.
Веома је битно доказати да се побољшањем агротехнике са квалитетним репроматеријалом (семе, ђубриво, заштита) добија висока производња и квалитетно конкуретан производ.
- **Сточарство**
Помоћ матичној служби у набавци опреме и материјала за осемењавање. Субвенције за набавку расних грла.
- Радити на успостављању **прерађивачких капацитета**:
 - а) мини-млекарне (кредитирање из аграрног фонда)
 - б) месаре
 - в) сушаре
 - г) млиновиМного већа зарада се остварају ако се не продаје сировина већ готов производ.
Прерађивачке капацитете морају градити сами произвођачи, у оквирима задружних савеза, сопственим средствима, а ми им морамо дати све могуће олакшице као и потребне банкарске гаранције за кредите.
Добро размислити о мануфактурама у области прераде воћа и поврћа на традиционалан начин. Потенцијал је, пре свега, у јефтином процесу прераде из које се добија производ врхунских нутритивних вредности.
- Пронаћи адекватан модел **заштите производње**:
 - а) од нелојалне конкуренције (из иностранства)
 - б) од шкарт производа (из држава "трећег света", генетска и сл.)
 - в) од елементарних непогода, посебно града.Сва производња која буде субвенционирана и кредитирана, мора бити осигурана.
- **Стручна помоћ при регистрацији пољопривредних газдинстава**
СНС се залаже за изједначавање права регистрованих пољопривредних газдинстава са оним који то нису урадили због сиромаштва или старости у прилици када конкуришу за средства за подстицај.
- **Аграрни фонд**
Без стабилног новчаног фонда за помоћ развоју пољопривреде неће бити ни тржишно одрживог производа на територији ГО Лазаревац.

- а) формира се при општини и надлежност над њим има СО.
- б) мора бити деполитизован и вођен од стране стручних кадрова из области агроекономије
- в) организациона структура му је као и код свих других непрофитних фондова
- г) мора бити развојни тј из њега новчана средства у висини већој од 50 %, иду као бескаматне кредитне линије и после одређеног периода враћају се у исти.
- д) он је самопродукујући јер се стално увећава:
 - трансферна средства из прихода општине
 - трансферна средства Града и Републике
 - донације и повраћај кредитних средстава

Овај фонд може имати и сопствене приходе предвиђене Статутом фонда и у складу са законским одредбама Републике.

Статутом треба предвидети да ће фонд готово све кредитне линије према произвођачима реализовати преузимањем готовог производа па су могуће варијације цене производа, тако да треба предвидети и добит али и губитак који се књижи, као такав, у фонду.

Састоји се из два дела:

1. Новчани
2. Сва средства и објекти у пољопривреди у надлежности ГО Лазаревац

Све обрадиве површине у власништву локалне самоуправе као и пољопривредни објекти морају ући у фонд јер ће они бити основ за изградњу производно-прерађивачки капацитет.

Све површине добијене поравњањем од рекултивације морају ући у фонд.

Начин коришћења ових средстава мора бити регулисан Статутом до последњег детаља, посебно у области усупања и издавања у закуп.

- а) део такси од пренамене пољопривредног земљишта мора ићи у фонд

- б) средства из фонда излазе само на основу одобреног пројекта од Управе фонда.

Пројекте које треба да одобри Управни одбор фонда креирају стручне службе које је најбоље органозовати на нивоу Завода.

Реализацију пројекта контролишу и стручне, а и надлежне инспекцијске службе.

Требало би на територији целе Републике формирати овакве фондове, а затим их удружити у један велики, Републички.

ЦИЉ: да прерасте у велику кредитно-развојну пољопривредну банку са експозитурама у свим градовима.

Власници свега у пољопривреди морају бити удружени произвођачи уз загарантовану приватну својину на сопственом поседу, објектима, фирмама и сл.

- **Буџет** за пољопривреду у износу од 5 процената

Приликом доношења нацрта буџета, водити **јавну расправу** уз учешће пољопривредника, стручне јавности и свих политичких чинилаца политичког живота Лазаревца.

Јавне промоције приликом спровођења предизборне кампање

- Тематски ТВ и радио наступи, базирани на уско стручној области, а како се време Избора буде приближавало, тако ће се појачавати критика рада досадашњих власти на локалу. Како је већина медија под утицајем локалне самоуправе, максимално ће се користити on line презентација.
- Интернет презентација ће се састојати у раду сајта Савета за пољопривреду О.О. Лазаревац, снимању и постављању разговора са члановима Савета на Youtube каналу и његовом рекламирању на друштвеним мрежама.
- Израда флајера и промо материјала
- Достављање текстова за флајер Општинског одбора
- Рад на терену, обилажење сеоских домаћинстава и пољопривредних произвођача
- Када се укаже прави тренутак, одржавање округлих столова или трибина, све у зависности од заинтересованости и величине посећеног села. Апсолутно искључити организовање по принципу квота посетилаца из сваког М.О. јер лазаревачки медији не емитују више од 1,5 минута репортаже, укључујући изјаве организатора трибине. Тек само стварање слике да су нам трибине веома посећене, било је пожељно у досадашњем периоду. Током предизборне кампање, с обзиром да нам је Стратегија развоја пољопривреде конкретна, битно је да што више становника у месту одржавања трибине буду присутни, са што мање "лица са стране", како би осетили да су на "свом терену" и били слободнији да постављају питања. Што више питања поставе, више ће размишљати о ономе што им Савет презентује, а с тим се повећавају наше шансе у односу на друге странке.
У селима, није ретка појава да су у одређеним деловима насељене читаве фамилије, које су бројне и чине велики проценат становништва места. Конкретно, на примеру Месне заједнице Петка. Она се незванично дели на Јовановића, Марковића, Остојића, Иванковића, итд., крај. Приликом организовања трибине, битно је имати присуство бар по једне особе из сваке фамилије. На селу, непосредни контакт је ефектнији од било какве ТВ промоције.
- Стварање потребних критеријума за долазак челних функционера Српске напредне странке и њених еминентних стручњака из области пољопривреде приликом промовисања странке и Савета на терену (посете домаћинствима, трибине)

Политичке кампање осталих странака на локалу и Републици – однос према Српској напредној странци

За блок странака око и сам ДС се не може речи да су политички или стручно потковани. Но, њихова спретност при кампањама и промоцијама се не може порећи. По логици ствари, у предизборној кампањи, свака политичка партија би требало да убеђује да је баш она најбоља и оно што је потребно Србији.

До садашње владајуће коалиције, са својим маркетинг предводником ДС-ом, су учиниле нешто сасвим супротно – убеђивали су (убедили) да су све остале странке лошије од њих, не доводећи своју стручност као предмет расправе тј. у питање.

Када "обичан" човек осети чак и најмањи бољитак у односу на претходно време, свакако да неће желети да се врати "на старо". Од 2000. године па до данашњих дана, ДС блок ради под две паролe: "Сетите се деведесетих" (што код свакога не изазива нимало пријатна сећања и улива дозу страха од повратка у редове за шећер, уље, млеко, страх од хипер инфлације, ратова, сл.) и "Само ми вас можемо одвести у ЕУ".

Током ТВ дуела, пред председничке избора, на РТС-у, између Томислава Николића и Бориса Тадића, 2008. године, на свако питање, Николић је имао конкретан одговор. Тадић – не. Но, сваку прилику је користио да изговори: "Сетимо се деведесетих", чак и када таквој реченици места није било. Епилог је познат – Борис Тадић је добио изборе на основу страха од повратка у немаштину.

По оснивању Српске напредне странке, њихова кампања се апсолутно креће у смеру "light радикали", "ново европско одело", повезивање Томислава Николића и Александра Вучића са сваким могућим тренем деведесетих, да се стиче утисак како су баш њих двојица били на власти током тих 10 година. Сваки потез Напредњака се ставља "под лупу" и предмет је расправе свих осталих странака, као да је СНС на власти.

Отвореним одговором од стране Александра Вучића да су ДС партнери тј. СПС, запрао били ти који су кривци деведесетих, у великој мери се стало на пут таквој кампањи ДС-а. Но, на једну овакву Вучићеву изјаву, долази још 10 пута поновљено: "Николић и Вучић су "они" из деведесетих. Сетимо се деведесетих".

Кампању на сличној основи спроводи и ЛДП. Да парафразирамо: "Господин Николић је устао једног дана, након двадесет година, схватио да је грешио и променио мишљење, од Радикала до европејца", често изјављује Чедомир Јовановић, уз питање "какав је то човек који тако драстично мења мишљење?". Напад је најбоља одбрана – дефинитивно је мото њихове кампање. Ипак, боље је бавити се питањем промена мишљења Томислава Николића, него објаснити како то да су одборници ЛДП-а у Скупштини града Београда гласали за измену Статута града о надлежностима, пре само пар година, да би крајем 2010. године, менаџер ЛДП-а за град Београд, у Лазаревцу изјавио да ће се залагати за враћање надлежности (?!), што је и жеља апсолутне већине Лазаревчана.

По самом питању пољопривреде, на подручју Лазаревца, у протекле 3 године, осим СНС-а и ЛДП-а, ниједна друга странка није одржала јавне наступе, нити се бавила питањем пољопривреде.

Разлика између ЛДП-а и нас је у конкретним одговорима. Њихов Савет за пољопривреду је, током последње три године, одржао 2 трибине, у истом месту (Дудовици) на којој су били исти пољопривредници из Лазаревца, говорећи о проблемима, а осим спомињања задруживања, друга конкретна решења нису понудили. Приликом ребаланса буџета 2010. године, 800 000.00 динара предвиђених за развој пољопривреде прераспоређени су за превоз спортиста. ДСС и СРС су подржали

предлог, док су све остале странке (укључујући ДС, Г17) биле суздржане и нису ниједним гестом или приговором стали у страну пољопривреде.

За разлику од њих, СНС ОО Лазаревац није правио трибине, нити конференције, пре него се донела Стратегија развоја пољопривреде на локалу. Након прве конференције на којој су изложена конкретна решења проблема, по питању нашег Савета за пољопривреду, међу политичким странкама, па чак и СРС-ом који обавезно током једног месеца бар два пута сазове конференцију како би говорили о СНС-у, завладао је апсолутни мук. Остали су ускраћени за могућност напада у виду:" СНС нема план и програм".

С обзиром на (не)рад политичких партија у Лазаревцу, по питању пољопривреде нам се отворила непроцењива могућност за питање:"Шта сте радили у последње три године?". На сваки напад, одговарамо контра-нападом – Шта? Како? Ко? Где је?

Правци предизборне кампање Савета за пољопривреду ОО СНС Лазаревац

Узимајући у обзир све чиниоце наведене у делу о слици гласача у Лазаревцу, кампања нам се мора одвијати у два правца:

- 1. према пољопривредном становништву**
- 2. према градском становништву**

Кампања према пољопривредном становништву ће се одвијати у непосредним контактима, приликом дељења промо материјала, организовања трибина или округлих столова. Битно је предочити што више конкретних решења, говорећи једноставно, разумљиво, "натерат" пољопривреднике и оне којима је село тек избор места за живљење, не и радно место, да схвате нашу визију и колико би доласком СНС-а на власт њихов живот постао финансијски сигурнији, а села напреднија.

По питању кампање према градском становништву, медији нам апсолутно иду на руку, поготово штампани, захвањујући писању о ГМО храни, увозу меса сумњивог квалитета, упозорењима на рибу и рибље производе из Јапана, лошу контролу приликом увоза и сл. Ту нам се отвара могућност: "Желите здраву породицу, да их заштитите од хране чији се квалитет доводи у питање, тада нам је потребна јака пољопривреда у Лазаревцу. Тако ћете бити сигурни да салата, лук, кромпир који долазе из лазаревачких пластеника нису генетски модификовани, да су млеко и месо наших прерађивача здрави, да је риба из рибњака у Брајковцу, не из Јапана..." и сл.

Добростојећа финансијска ситуација већине Лазаревчана и њихова жеља да иду у корак са светом, у нашем случају се мисли на пијаци органске хране које су апсолутни хит у САД-у и Европи, такође нам иду у корист.

Као важну **циљну групу**, означили смо неопредељене, људе средњих година, посебно жене. Статистички подаци, поготово о животу и положају жена на селу, иду нама у прилог.

Профил гласача – упоређивање урбаног и руралног – основне карактеристике сеоских заједница – лоше и добре стране карактеристика приликом спровођења предизборне кампање

Сељаци се не стиде свог порекла, места становања или занимања. Не. Стиде се лошег начина живота.

Историја и Лазаревчани

Иако је Колубарска битка једна од најзначајнијих историјских тренутака, како на локалу, тако и на нивоу Србије, Лазаревац је у односу на Крушевац или Краљево млад град, са мање богатом историјом. Осим у старим селима, попут Јунковца, Дудовице, итд., у којима се још увек зна која је породица била наклоњена четничком, односно партизанском покрету, просечан Лазаревчанин не држи одвећ до историјског наслеђа. Зато и не изненађује податак, на пример, да мало ко зна да је Кнез Станоје из Зеока. У сеоским срединама, присутно историјско наслеђе унутар једне породице, иде нам на руку. Са оца на сина се и даље, у већини, преноси начин размишљања - *како не посејати њиву, зар да остане пуста...*

Лоша страна: Позивањем на елементе историјског наслеђа, током кампање, у урбаном делу општине неће довести до жељеног ефекта, већ можда само до контра-ефекта. Просечан становник урбаног дела Лазаревца живи у самом или близини центра града, запослен је у Р.Б."Колубари", што за собом повлачи да је више него добрих примања за тренутну ситуацију. Без бављења проблемом "*како преживети?*" поприлично је окренут свом циљу - достизања начина живљења модерног европског човека, што са собом доноси све погодности и лагодности таквог начина живота. Акцентовати позивање на историју, на сељаке, на село, код урбаног становника који је можда тек прва или друга генерација која живи у граду, а пореклом је са села, изазива у њему слику сеоских, каљавих путева, хладне куће ујутру пре него ли се заложи ватра и свих оних лошијих страна сеоског живота које су биле карактеристичне за старије генерације.

Добра страна: Огледа се у начину размишљања становништва руралног дела општине тј. "*како не посејати њиву, зар да остане пуста...*". Већински део пољопривредног становништва који ради у Р.Б."Колубара", као и чисто пољопривредно-сеоско становништво, ипак држи до традиције и, најпре, породичног наслеђа. Ма колико то било непрофитабилно, ипак ће одржавати постојање пољопривреде у свом домаћинству, понајвише из разлога јер су им очеви и дедови то радили. Пољопривреда захтева доста рада, па чак и они, којима је тек споредно занимање и имају сигуран прилив новца, осећају гнев због статуса сељака/пољопривредника у друштву, додатно појачан чињеницом да потичу од колубарских и солунских ратника који су ризиковали или дали свој живот за Србију, а познато нам је како им је узвраћено од стране Државе. Није то само (добронамерно) манипулисање, већ би требало да буде и наша морална обавеза да одамо почаст сељацима/пољопривредницима како кроз генерације, тако и онима који данас чине једино упориште пољопривреде у Лазаревцу. Често понављати враћање достојанства сељаку кроз признање његовог историјског значаја.

Миграције становништва

Број и структура насеља у општини Лазаревац, утицали су да становништво према урбано-руралној структури чини 59,7% градског и 40,3% сеоског становништва.

Иако је присутно апсолутно повећање броја становника, две су карактеристике изражене:

- а)механички прилив становништва
- б)негативни природни прираштај

а) Од средине '80-тих , а нарочито током деведесетих, због Р.Б."Колубаре" и других, сада пропалих, предузећа, Лазаревац је имао огроман прилив становништва из Босне, Црне Горе и са Косова и Метохије. Ново-придошлице се начином говора и живота нису одвећ асимилирале међу Лазаревчане, задржавајући карактеристике свог места порекла. Ово је нарочито изражено међу придошлицама са Косова који су у ободним крајевима града формирали "своја" насеља.

У периоду од 1991. до 2002.године, у Лазаревац се доселило 7 305 лица. У овом периоду, миграције су биле равномерно распоређење према градским и сеоским деловима Лазареваца.

У самим селима, још увек, већину чине породице староседелаца старијих и од 100 година.

У последњих 50 година, а понајвише у задње две деценије, због иселјења села зарад потреба Р.Б." Колубаре", миграција сеоског становништва се одвијала према самом Лазаревцу.

На демографској карти општине Лазаревац и њен будући економски и просторни развој имаће велики утицај предвиђено пресељење становника са делова територије 7 насеља (укупно 2 500 становника), у периоду до 2020.године.

Због тога не смемо спомињати деобу на староседеоце и дошљаке, већ инсистирати да су проблеми свима исти.

б)Према последњим подацима, природни прираштај у Лазаревцу је -2.9 промила и у последњих 15 година овај проблем постаје све израженији.

Све је ово утицало и на старосну структуру општине, па спадамо међу старије у Граду Београду, са просеком година 38.

Очекивано трајање живота деце рођене у периоду 2001-2003.год., указује да ће женска популација у Лазаревцу доживети 74, а мушка 69 година живота.

Лоша страна: Миграција сеоског становништва јесте један од основних проблема у развоју пољопривреде на локалу. Баш због гнева и повређеног поноса који осећају сељаци/пољопривредници због најниже социјално-економске лествице на који их је Држава поставила, приликом спровођења предизборне кампање и директног контакта са потенцијалним гласачима са села, морамо бити спремни да, чак и пре него се постави питање *"а, зашто ја да останем у селу, када Државу не занима шта ће бити са нама и како живимо?"*, дамо одговор, односно не постављати "ултиматум" да ће село нестати ако они оду, већ изнети низ предлога и решења за бољитак живота на селу, а уз конкретне идеје о развоју пољопривредне производње и економске добити произвођача, обавезно нагласити и инфра-структурна, чак и естетска решења, која ће села увести у модерне токове живота (нпр. Мини-паркови, Интернет-кафе, спортски терени и сл.) , као и низ олакшица, посебно у образовању, осигурању, здравству и пензијама за сељаке. Наравно да се уочава стално смањење броја тзв."*чистих*" пољопривредних произвођача, што јесте одлика развоја друштвене заједнице у савременом свету, где ми тек стидљиво куцамо на врата. Заустављањем социјалне

миграције село-град мора бити приоритет, а ми видимо решење кроз свеобухватно изједначавање услова живота у селу и у граду.

Добра страна: Проблем "беле куге" је свакако тема која иде нама у корист, с обзиром да се досадашње власти на локалу нису озбиљно бавиле овим проблемом, нити направиле стратегију за спречавање негативног прираштаја у будућности.

Само један од примера - у урбаном делу општине, због начина живота, оба родитеља су укључена у гајење детета. У руралним деловима, у породицама сељака/пољопривредних произвођача, када радни дан у пољопривредној сезони траје и по 15 сати, брига о потомству је најчешће сведена на само једног члана породице, обично мајку детета, уз све остале њене обавезе које иду уз живот жене са села.

Питање деце је осетљиво за сваку породицу и са њим манипулишу све странке, приликом сваке кампање, обично под слоганом "*гласајте за нас - за бољу будућност своје деце*" и сл., но нико се конкретно не бави проблемима природног прираштаја у Србији или у овом случају, положајем и условима живота детета и мајке (жена) на селу. Ако се овим проблемом буде бавили у предизборној кампањи, ефекат ће бити потпун ако потенцијалном гласачу ставимо да знања, конкретним примерима, да апсолутно разумемо живот младог брачног пара са дететом на селу.

Економско – социјални статус суграђана

Због присуства Р.Б."Колубаре", разлика у економско-социјалном статусу грађана је јасно изражена. Док су плате у овом јавном предузећу изнад 50 000.00 динара, плате у приватном сектору, који се већински заснива на трговини и услугама, не прелазе 20 000.00 динара и одликује га "рад на црно".

Морамо напоменути да у Р.Б."Колубари" ради већи број, најчешће младих, на вишемесечне уговоре, за плату која се креће до 25 000.00 динара.

1991. године, 94,6 процената је износио степен запосленог активног становништва, а 20 година касније, број незапослених се креће око 7 000.

Важно је напоменути да према више студија о привредном развоју Лазареваца, насталих у периоду од 2003 до 2005.године, као потреба у ревитализацији Р.Б."Колубаре" се наводи отпуштање минимално 3 000 радника, што би се веома одразило на економско-социјални статус грађана.

Учешће пољопривредног у укупном становништву износи 4 процената, док је учешће његовог активног дела у укупно активном становништву 2,9 процената.

Лоша страна: Када се на једној страни нађе добра плата у Р.Б."Колубари", синдикалне власти, рекреације и јефтина летовања, а са друге рад у пољопривреди, живот на селу и тренутну несигурност пласмана производа, избор је сасвим лак. Битно је потребу за развојем пољопривреде представити гласачима, урбаног и руралног Лазареваца, на најбољи могући начин, уз добре аргументе, који ће допрети како до пољопривредних произвођача и они којима је пољопривреда секундарна делатност, тако и до оних који су тек смао потенцијални купци пољопривредних производа.

Добра страна: Можда се одговор крије у 5.октобру. Још једна истина, коју се јавно не изговара – нису се рудари побунили из разлога што су се забринули за Србију и њену будућност већ јер су осетили "*по свом џепу*". Да им је Милошевић повећао плате, 5. Октобра не би ни било.

Афера у Р.Б.Колубари је откривена. Да ли је било протеста рудара због тога? Не. Њиховом џепу је и даље добро.Када нема одвећ разума и свести за целокупно стање у друштву, једино што преостаје је манипулација. Ма колико та реч ружно звучала.

Пример: када се модерна медицина појавила и у Србији, почетком 20.века, просечни грађани су и даље били "неверне Томе". Како једна таблета може да буде делотворнија од замотуљка косе, пилеће кости и какве биљке добијеног од локалне врачаре, који треба закопати испод прага? Тадашњи лекари су се досетили: пацијенту би, уз таблету или сируп, давали и *савете* да их конзумирају само пошто се три пута прекрсте или завежу парче тканине на родно дрво. Тако би се болести засигурно стало на пут. Ова добронамерна превара је успевала. Временом, свест обичног народа се променила па оваквим *саветима* више није било места.

Ако не можемо разумом, упоотребимо лукаство.

Чега се Лазаревчани највише плаше? Да ће остати без лагодног живота који већ имају.

Током кампање, нека нам окосница стратегије према урбаном делу становништва лежи на примерима Бора и Мајданпека.

И они су били најпросперитетнији градови, са добрим платама. Сада више нису.

"Једног дана су дошли по мог познаника – нисам га бранио. Другог дана су дошли по мог комшију – нисам га бранио. Е, онда су дошли по мене – више није остао ко да ме одбрани".

Потребно је да укажемо колико је битно на време обезбедити радна места невезана за Р.Б."Колубару"., због могућих отпуштања или незаобилазног пресушења угља. Према највећим оптимистима, угља ће бити за следечих 60 година ископавања. Шта потом? Нестаће Лазареваца? Због географско-природних погодности, пољопривреда је шанса. Доведимо бираче да се запитају - како пружити поверење било којој другој странци када су или упропастили градове, као што су Бор, Мајданпек, Крагујевац, идр., или већ деценију не могу да их опораве, нити имају план опоравка? Зар таквим људима предати будућност града?

Ако сада, чак и уз присуство Р.Б."Колубаре" на нашем подручју, од Града Београда добијамо мизеран буџет, како ће се односити према нама када угља више не буде?

Направити паралелу између села лазаревачке општине и села нпр. у Немачкој. Наћи за пример развијена, лепа, модерна, а опет са традицијом. Уосталом, нису ли таква сва немачка и француска села?

Наћи примере младих људи како у Србији, тако и у Европи као позитивне примере рада и живота на селу. Показати да може да се заради и нормално живи иако је неко пољопривредник по занимању.

Пољопривредне произвођаче представити као мале привреднике и прве приватнике у Србији јер они то и јесу. Пољопривреду повезати са омиљеном *"српском"* речју 21. века – *бизнис* јер модерна пољопривреда то и јесте, не *мотика и рало*.

Увек говорити о недостатку хране у свету, као и порукама из ЕУ држава да хране тек неће бити. Ту указати на шансу Србије и Лазареваца.

Увек спомињати да ће угља убрзо нестати, а ми имамо решење у пољопривреди и новимизворима енергије.

Друштвено-културни живот у сеоским подручјима

Премда је друштвено-културни живот у урбаном делу општине задовољавајући, присуством модерне галерије, Центар за културу, биоскопа, библиотеке, спортских терена, клизалишта, спортских сала, планирањем отварања музеја, итд., у сеоским подручјима он се своди на могуће присуство Дома културе и спортског терена, најчешће фудбалског. У Лазаревцу постоји аматерско драмско позориште које се финансира из буџета општине али и поред тога, искључиво наступају у Центру за

културу у самом граду, не користећи капацитете Домова култура у руралним деловима општине.

Фудбалски клубови су традиционално заступљени сеоским Месним заједницама. За услове сеоског подручја, културно-друштвени живот је задовољавајући, на пример, у Великим Црљенима, док је у константном паду у другим руралним деловима Лазареваца, понајвише у насељима која су у фази иселавања због потреба Р.Б."Колубаре".

Лоша страна: Апсолутно не постоји.

Добра страна: Ниједан Савет за пољопривреду или политичка партија, на било ком нивоу, нису толико обухватили проблеме становника руралних насеља као што ти чини Савет за пољопривреду СНС ОО Лазаревац, указујући чак и на друштвено-културне потребе становника руралних насеља. Увек имамо на уму да се развојем образовних, културних и спортских установа доприноси смањивању негативних економских и социјалних реакција на промене друштвених услова.

Током деведесетих, једини прави амбасадори, како Србије, тако и Лазареваца су била Културно-уметничка друштва. Чак и тада, у условима велике економске кризе и међународних санкција, она су се одржавала и неговала. Барем три пута годишње, одржавале су се смотре фолклора, на којима су гостовала и друштва из држава у окружењу и градова широм Србије. КУД "Рудар" из Рудоваца, "Младост" из Степојевца и "Колубара" из Великих Црљена су били носиоци друштвено-културног живота не само у сеоским подручјима већ и самом Лазаревцу. КУД-ови се и даље финансирају, једним делом из буџета, а другим делом из сопствених прихода и донација. Но, у последњих десет година, изгубили су на актуелности у односу на друге културно-уметничке гране, а велике смотре фолклора су готово нестале. Веома је важна апсолутна подршка КУД-овима из више разлога:

- један КУД броји минимално 40 чланова (што је било уобичајено), што је за свако село значајан број младих који су окренути културним и спортским активностима.
- на 40 младих чланова, долази минимално 100 само чланова њихових ужих породица који су индиректно актери неговања културне баштине и укључени су у друштвени живот села.
- својим јавним наступима, КУД-ови одржавају културно-друштвени живот села, разбијају монотонију живота просечног становника сеоског подручја који се одвија на релацији кућа-посао
- одржавања фолклорних смотри, која обично трају минимално три дана, и на којима учествују не само друштва са локала већ и из градова широм Србије и што је битно, из страних држава, потпомажу развој сеоског туризма.

Пример, током једног одржавања смотре фолклора, минимално 150 људи, у склопу својих друштава, посети одређено село, односно Лазаревац. Треба им обезбедити смештај и културно-друштвене активности ван њихових наступа на смотри. Медијским ангажовањем, смотре би привукле суграђане са ширег подручја Лазареваца и околних градова. С обзиром на капацитете сеоских Домова култура, то је око 100 посетилаца током једног дана. Ове бројке, ма колико нам се учиниле малим, за једно село, а и Лазаревац с обзиром на (не)развијеност туризма, су веома значајне.

Низ је друштвено-културних манифестација и удружења за које сеоска насеља у Лазаревцу имају потенцијала, као што су разне врсте уметничких колонија, које би допринеле не само очувању духа становништва и допринеле њиховом лакшем

суочавању са транзицијом, већ и постале један од кључних фактора у развоју сеоског туризма.

Када се успостави добра основа сеоском туризму, са собом повлачи и потенцијал за развијањем школског туризма.

Примера ради, како би се попунио један дан школараца у посети Лазаревцу:

- Посета Спомен-костурници, једном од ретких примера у свету, у којој су сахрањени не само српски већ и непријатељски војници.
- Посета модерној галерији
- Посета Цркви-брвнари у Вреоцима
- Посета Зеокама, месту у ком је живео Кнез Станоје
- Посета Брајковцу, који обилује лепим пејзажима, очуваном природом и старим сеоским грађевинама
- Посета етно-селу у Трбушници
- Посета наступа једном од КУД-ова

Једна од идеја развоја сеоског и школског туризма је и отварање зоо-врта са домаћим животињама. Како од села све почиње, то нас води у правцу још једног корака напред – отварањем пољопривредних кампова, по узору на истраживачки центар "Петница" у Ваљеву, из области пољопривреде. С обзиром на реткост овакве врсте кампа, сигурно је да би његово покретање наишло на позитивне реакције канцеларије ЕУ у Србији и, вероватно, финасијску помоћ.

Развојем сеоског туризма, отварају се врата и пласирању производа из домаће радиности, као што су хеклање, вез, грнчарија и сл. Реч је о умећима која исчезavaju и преостала су углавном међу сеоским становништвом. Из тог разлога, како је за ове рукотворине, до пре 20 година, постојала велика заинтересованост, ван граница Србије, сада за њих постоји довољно велико тржиште у самим већим градовима наше земље.

Још један корак напред је отварање научно-технолошког парка који би се бавио истраживањем и иновацијама у пољопривреди и тражењу начина да се природни потенцијали вишеструко увећају, а самим тим, приноси и финансијска добит. У оквиру технопарка би радиле и мале јединице са задатком како поспешити финализацију агропроизвода и, уз квалитетан дизајн, омогућити брендирање и пласман на избирљиво инострано тржиште.

Инфраструктура села

Проблеми у сеоским насељима се превасходно огледају у снабдевању пијаћом водом и лошом канализационом мрежом. И док у градским Месним заједницама постоје путеви који су већ деценијама неасфалтирани и не налазе се у програмима развоја инфраструктурне мреже на подручју Града Београда у скоријој будућности, у руралним насељима се много више улагало у изградњу путева, понајвише захваљујући обавези коју Р.Б. "Колубара" има према насељима уз ободу копова.

Једно од главних упоришта у предизборној кампањи тренутне владајуће коалиције, СПС-а, СРС-а, а понајвише ДСС-а који увек истиче да се поготово у периоду од 2004. до 2008. године радило на путној мрежи интезитетом какав више *"никада неће бити постигнут"*, јесте инфраструктурна изградња.

Лоша/Добра страна: Како на ширем подручју Србије, тако и у Лазаревцу, а поготово у руралним деловима, у већини је погрешно схватање политике и обавеза вршиоца власти на свим нивоима.

Конкретно, у овом случају, од гласача из руралног насеља, који не прати рад политичких странака више од онога што види на терену тј. да се ради у његовом селу, и појављивању страначких функционера на неком од националних медија, често се може чути да је село, пут и сл., изградила једна особа тј. наводе име председника, потпредседника Општине или одборника тог места који је у странци која врши власт на локалу.

Због тога нам је потребно да променимо начин поимања политике код обичног грађанина и да схвате да ниједан пут није изградио појединац који врши власт, већ Р.Б."Колубара" због својих обавеза или Општина Лазаревац или Дирекција за изградњу Града Београда од новца из буџета тј. новцем свих грађана.

Странке су свесне начина размишљања и уопште се не труде да га промене јер би тада саме морале више да раде и буду озбиљније и конкретније. Од првих више-страначих избора, свака странка, поготово оне које су већ на власти, по селима обећава канализацију и водовод, путеве тј. индиректно уцењује становнике да гласају за њих како би добили нешто што се у свакој цивилизованој земљи сматра основним потребама за живот човека и једног насеља.

Како ће инфраструктурна изградња села бити "најјаче оружје" у предизборној кампањи, нама противничких политичких странака, на њега ваља одговорити *најпрљавијим* начином – исмевањем.

Када једном неко или нешто постане шала, виц, никада више не може добити на озбиљности.

Исмејмо на следећи начин – политичке странке говоре да имају визију модерне Србије и обећавају путеве, канализацију и водовод у 21. веку, чак два миленијума након Римљана који су исто то радили по Србији. Сељацима је обећаван европски пут. Једина Европа у коју је сељак уведен је средњовековна тј. почетак изградње инфраструктуре.

Натерати нашег гласача да се замисли – да у неком немачком или француском селу, постоје инфраструктурни проблеми и неразвијеност, да ли би локална власт била на власти 4 године или би након друге године свог (не)рада, били расписани ванредни избори? Власт служи народу – сваки појединац мора да схвати.

Када пробудимо свест сељака и укажемо му на његову важност и права која има, представљајући му нашу Стратегију пољопривредног развоја, остале странке, у односу на нас, ће имати више него мале шансе.

Савет за пољопривреду СНС ОО Лазаревац, у својој Стратегији, говори о развоју пољопривредне производње, сеоског туризма, руралних насеља, унапређењу живота њенох становника, а инфраструктура узимају као обавезу, не визију.

У склопу припрема предизборне кампање, Савет за пољопривреду СНС Лазаревац је пред себе поставио још један веома битан задатак – **анкета**, коју ће на терену по сеоским месним заједницама спроводити чланови Савета, уз помоћ председника МО. Циљ анкете је да пружи реалну слику о стању у пољопривреди, прикупи нове идеје за развој села и забележи проблеме да бисмо могли да понудимо решења.

Реч координатора

У протекле три године, све што је речено, урађено и планирано, и свака ставка овде наведена не служи за моју личну или било ког другог појединца промоцију.

Ако се одговорно, са нивоа М.О. буде приступило имплементацији свега онога што је од стране Савета за пољопривреду достављено, а прихваћено од Општинског одбора СНС Лазаревац, можемо да придобијемо од 2 000 до 10 000 гласова грађана Лазаревца.

Да би се то и остварило, рад одговорних лица на нивоу Општинског и Месних одбора мора ићи у правцу учвршћивања уверења грађана да смо способни да све планирано и изречено спроведемо у дело.

Дао сам вам темељ, ви поставите кров.

Од оног трена, када смо вам предали Стратегији развоја пољопривреде, иницијација и даљи ток кампање и развоја странке је прешао у ваше руке. На ваш позив се чека.

Чланови Савета за пољопривреду и ја, као координатор, даље не можемо сами јер само основне јединице тј. Месни одбори имају стварну снагу и моћ да реално утичу на свест грађана о потреби производње хране и развоју пољопривреде.

Народ има веру у Српску напредну странку, а сваки њен члан, носилац функције на било ком страначком нивоу, својим именом, чашћу и достојанством дужан је да указано поверење оправда.

За напредну Србију!

С поштовањем

Сретен Максић

Одговорни за Стратегију предизборне кампање Савета за пољопривреду ОО СНС Лазаревац:

Сретен Максић
Драгана Милић
Тања Шовљански

Мај, 2011.године
Лазаревац